

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของชุมชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่านในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนต่างๆ ไว้ดังนี้

- 3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.2 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก
- 3.3 เครื่องมือและวิธีการศึกษา
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3.1.1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ หรือข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังของชุมชนกับบทบาทที่ปฏิบัติได้จริงขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเอง

3.1.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ หรือข้อมูลมือสองที่มีการรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ อันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ แนวคิดการปกครองท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ เอกสาร งานวิจัย รายงานต่างๆ ตลอดจนข้อมูลจากระบบออนไลน์ มาเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตในการวิจัยที่กำหนด

3.2 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน จำนวน 17 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5,761 คน แยกเป็นชาย 2,856 คน หญิง 2,905 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,514 ครัวเรือน (ข้อมูล จปฐ. ประจำปี 2554) โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักของ 17 หมู่บ้าน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และผู้แทนกลุ่มชาวบ้านกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร ผู้แทนกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นตัวแทนที่ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บข้อมูลจาก 17 หมู่บ้านๆ ละ 10 คน ดังนั้นจะได้ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้นจำนวน 170 คน ดังนี้

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	ผู้ให้ข้อมูล			รวม
		ผู้นำชุมชน	ผู้แทนกลุ่มชาวบ้าน	สมาชิก อบต.	
1	บ้านท่าล้อ	2	5	3	10
2	บ้านแสงดาว	2	5	3	10
3	บ้านฝายแก้ว	2	3	5	10
4	บ้านทุ่งน้อย	2	7	1	10
5	บ้านน้ำใส	2	7	1	10
6	บ้านหัวเวียงเหนือ	2	6	2	10
7	บ้านปัวชัย	2	6	2	10
8	บ้านน้ำต่วน	2	7	1	10
9	บ้านนุฬาราม	2	6	2	10
10	บ้านดงป่าสัก	2	7	1	10
11	บ้านห้วยคำ	2	7	1	10
12	บ้านแหด	2	7	1	10
13	บ้านคั้งดี	2	7	1	10
14	บ้านห้วยไฮ	2	7	1	10
15	บ้านนิคม	2	7	1	10
16	บ้านหนองเจริญ	2	7	1	10
17	บ้านแสงดาวพัฒนา	2	5	3	10
รวม		34	106	30	170

3.3 เครื่องมือและวิธีการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ในการสอบถามทัศนคติของตัวแทนราษฎรที่อาศัยในชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามการรับรู้และความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติได้จริงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 290 และมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

สร้างแบบสอบถามโดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 มากที่สุด หมายถึง บทบาทที่คาดหวังและบทบาทปฏิบัติได้จริงในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 มาก หมายถึง บทบาทที่คาดหวังและบทบาทปฏิบัติได้จริงในระดับมาก

ระดับ 3 ปานกลาง หมายถึง บทบาทที่คาดหวังและบทบาทปฏิบัติได้จริงในระดับปานกลาง

ระดับ 2 น้อย หมายถึง บทบาทที่คาดหวังและบทบาทปฏิบัติได้จริงในระดับน้อย

ระดับ 1 น้อยที่สุด หมายถึง บทบาทที่คาดหวังและบทบาทปฏิบัติได้จริงในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้วในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

(1) ศึกษาเอกสาร หนังสือ และแนวคิดต่างๆ รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลไปกำหนดเป็นกรอบประเด็นการสร้างเครื่องมือ

(2) นำกรอบประเด็นบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจปรับปรุงแก้ไข

(3) สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลตามกรอบที่กำหนดไว้แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข ขอคำแนะนำเพิ่มเติม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา

(4) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วทำการหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนั้นตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบด้านภาษาที่ใช้ การวางรูปแบบ ข้อความต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สำหรับการทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จะนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) โดยนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดสอบกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามดังกล่าวมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.96 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2549 หน้า 161)

(5) จัดทำเครื่องมือ เก็บข้อมูลโดยจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติต่างๆ ดังนี้

- 1) แจกแจงความถี่
- 2) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 5) t-test

โดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับคืน
- 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ
  - 2.1) ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ

2.2) ตอนที่ 2 สอบถามการรับรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติได้จริงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายแก้ว ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยการกำหนดอันดับภาคขึ้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น (Class Interval)} &= \text{Range}/K \\ &= (X_{\max} - X_{\min})/K \end{aligned}$$

เมื่อ Range = พิสัย
 $X_{\max}$ = คะแนนสูงสุด
 $X_{\min}$ = คะแนนต่ำสุด
 K = จำนวนชั้น

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนด คะแนนสูงสุด = 5 คะแนน
 คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนน
 จำนวนชั้น = 5 ชั้น
 คะแนนสูตรในอันตรภาคชั้น = $(5-1) / 5$
 = 0.80

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดระดับความคิดเห็น โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งแต่ละลำดับมีค่าคะแนนแตกต่างกัน 0.80 คะแนน (ดังตารางที่ 3.2) ดังนี้ (ระบบออนไลน์, วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2555, <http://www.watpon.com/Elearning/stat8.htm>)

ตาราง 3.2 แสดงช่วงคะแนนเฉลี่ยและการแปลความหมายข้อมูล

ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย ระดับความคาดหวัง หรือการปฏิบัติจริง
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ตาราง 3.3 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนระดับความคาดหวัง หรือการปฏิบัติจริงขององค์การบริหาร ส่วนตำบลฝายแก้ว

ช่วงค่าคะแนน	ระดับความคาดหวัง หรือการปฏิบัติจริง
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาจัดทำระเบียบหรือจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และสร้างคู่มือลกรหัส (Code Book) จากนั้นนำข้อมูลที่ลกรหัสเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปบันทึก และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากเครื่องคอมพิวเตอร์

3) ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้วในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน